

TOLMINSKI GLAS

GLASILO TOLMINSKIH DOMOBRANCEV

I. I.

Tolmin, 23. septembra 1944.

St. 10

Sedaj ste siti!

Nekatere besede iz slovarja OF. znamo že dolgo na pamet, še več, naveličani smo jih, siti do grla. Te so: svoboda, enakopravnost, okupator, izdajstvo, likvidirati, i. t. d. Zadnje čase pa smo se naučili na pamet iz istega slovarja kar cel stavok. Slišimo ga po mestih in vaseh, slišimo ga iz ust narodnjakov in bogatinov, skratka povsod kjer veje dih "svobode".

Vojaska oblast je odpeljala terenca, ki ima že na vesti brezpomembno trpljenje in smrt brez slave nekaterih svojih sovaščanov, in vsi njegovi ofarški sorodniki do tretjega in četrtega kolena začno kričati: sedaj ste siti!

Roka pravice je zadela zločince, ki je s svojo komunistično propagando zastrupil pol vasi in zapeljal na stranpota sicer pametne in poštene ljudi, in njegova čena gre mimo "belogardističnih" hiš ter začne vpiti: sedaj ste siti! Odpeljali so tovarišico, ki je pripravila pot umoru nedolžne žrtve, in vsi njeni somišljeniki začno v sboru peti staro pesem: sedaj ste siti!...

Tovariši in tovarišice, prosim počasi!

Ali veste, kaj vse je prišlo nad naš narod radi komunizma? Ne bomo sedaj naštevati, koliko naših najboljših ljudi je pobitih, koliko sre do smrti žalostnih in obupanih, koliko hiš in vasi porušeni! Prebridko bi bilo to šteti, vi sami premišlujte.

Mi hočemo pribiti le to: čas obračuna bo prišel za vse podpornike in zagovornike mednarodnega komunizma, pravici bo moralo biti zaščeno, prej ne bomo odnehali. V hrupu in metzu sedanjega nemirnega časa se lahko mnogi skrivajo pod predpravo: marsikateri zločinec se skriva v tisti temu v službi katere se nahaja in marsikatera propalica se danes lahko še skriva v kalnem, v katerem ribari.

Pa ne dolgo tako! Nič ni skritega, da bi se ne razodelo in nič tajnega, da bi se ne zvedelo. To kar oni sami, sodelavci komunizma, podzavestno že slutijo, se bo nekoč neizbežno uresničilo. Velik bo tisti dan, velik za vse: za čiste žrtve in trpeče sirote krvavega nasilja, ker bodo dvignile kvi

šku, kloncu od trpljenja povečani obraz. Pa velik tudi za vas, krvniki kakoršnekoli barve, ko bo resnica zablestela v vsem svojem sijaju pred vašimi bolnimi očmi, ki jih boste povešali razočarani in osramočeni.

Takrat se bomo spominjali vaše stare pesmi "sedaj ste siti", in vam jo bomo mi zapeli.

Glejte ruševine in se očrnela pogorišča po naši zemlji - sedaj ste siti! Poglejte jezera nedolžne prelite krvi, pogledajte vso trpko boleost zapuščenih sirot, očetov, mater, mož in žena, otrok - sedaj ste siti!

Preštejte, če morete, vse grobove, "kjer križ ne kamen ne stoji", premerite prav vso globino trpljenja in neizmerne gorja, ki ga je komunizem napravil sam ali pa je bil kriv, da so ga drugi napravili - sedaj ste siti!

Zato le vpijte, terenci, vaše žene in otroci in vsa vaše ofarska žlahta, kadar zadene koga iz med vas zaslužno plačilo: sedaj ste siti!
Vaš nemiren klic bo nekoč strahotno odjeknil. A to ne bo še vse.

ooooooo

GORIŠKE ČRNE BUKVE

V javnost je prodrlo čisto napačno mnenje o delovanju OF na Goriškem, kjer - po tem mnenju - partizani postopajo bolj človeško, kot so postopali na Dolenjskem in v ostali Sloveniji. Simpatizergji naših rdečkarjev, pa tudi boljši krogi, ki so salno širokogrudni, ko gre za partizanske grehe, so izjavili da se je komunistična revolucija že vnesla in da hudič lo ni tako črn, kakor ga slikajo razni belogardisti.

V resnici pa tudi na Primorskem niso krvniki niso prizanašali. A ker nismo imeli časopisov, ki bi o ponovnih grozodejstvih poročali, je šel marsikateri zločin, ki so ga komunisti zagrešili, neopažen mimo širše javnosti.

Tudi Goriška ima svoje debele Črne Bukve: na stotine je komunističnih žrtev, za katere le malo kdo ve. Samo komunistka P R V A N J A Marija - A n a ima na vesti s e d e m i n d e v e t d e s e t dokazanih umorov. Ljudje celo pravijo, da gredo njene žrtve na stotine.

Vsaka vas na Primorskem, ki je bila le za trenutek deležna partizanske svobode, je morala plačati svoj krvavi davok. V Rončah na primer, mala vasica blizu Gorice še danes deluje tako zvana "partizanska vilteta". V tej vasi mučijo po tri dni ukore vsako žrtev, ki je obsojena na smrt. Te srtašne dni imenujejo "sovjetske dneve".

Se vasice s komaj 400 prebivalci, kjer znaša število umorjenih ljudi do 20, to je do 5% vsega prebivalstva. Če k temu dodamo še padle partizane, naravnost porazne odstotke.

Podati bomo par številčk komunističnih žrtev, vsaj iz nekaterih krajev, da damo pobudo, da se tudi na Goriškem statistično raziščejo vsa komunistična grozodejstva.

P O L M I N . Pri Tolminu moramo upoštevati, da ni bil nikdar pod partizansko oblastjo. Kot prva žrtev je padel K A V Č I Č Andrej, trgovec o-če številne družine. Pred smrtjo so mu izropali dom, ko je pa mrtev ležal v

svoji krvi, so mu pobrali še zadnji denar.

Kmalu za tem je padla druga žrtev :neka mladenka iz Zatoľmina.

Po septemberskem polomu so se te žrtve hitro množile :Zuder Evgenij Podr ršček Andrej, Kaligaris ,Batistič Ivan, Rosetti Vincenc. V lastni hiši v Tolminu je bila ubita Brešan Ana. Sodni sluga Rutar Roman je bil pred smrtjo nečloveško mučen. Uglednemu trgovcu Manfreda Ediju so pred smrtjo oplenili hišo in ga ubili po dvodnevem mučenju. Ubogo vdovo so še dolgo za tem vodili za nos, češ da je še živ, da je le interniran, rekli so ji celo, da je na štabu. Med tem so pa izsiljevali iz nje živeža zlasti masla za "njenegega moža!"

Mučeniške smrti sta umrli tudi Štrukelj in Jag Franc. Prvemu, ki so pustili pet dni brez vsake hrane, so polomili obe roki in mu razbili glavo. To je le začetek dolge vrste komunističnih žrtev na Primorskem...

Dalve žem v poduk.

V Milanu je izšel zanimiva knjižica, ki raziskuje vzroke porazov savojskih generalov.

Avtor posebno poudarja prefrigano angleško propagandno taktiko, ki je zmešala glave savojskim generalom, angleški radijo in časopisje je prinašalo o drugi fronti in o izkoreninju vse mogoče, tudi najbolj noulne nlpoteze. In v senci tega divjega, za Angleže prav nič škodljivega vpitja, je angleški generalni štab pripravil načrt, ki je bil v skladu z njihovo tradicionalno politiko.

To naj bi si zapisali za uho tisti naši naivneži, ki so jim Kuharjevi in kraljevi govori na londonskem radiu čisti evangeliji, po katerih uravnavajo svojo politiko in spravljajo v nesrečo še druge.

...
...
...

...
...
...

MOJA ČREDA

Moja čreda je velika,
Šteje več kot potsto glav,
Čredi jaz sem za vodnika,
Dokler živ sem, dokler zdrav.

Pasem vola, osle in krave,
Koze, ovce, - dolge let,
Naj povem, da mi težave
Dela zlasti trop telet.

Te je pasti silno težko,
Ker spustijo se kar v dir
Z njimi mora pač nebeško
Potrpljenje imet pastir.

S kravami je malo boljše,
Le borijo se večkrat,
Ke so past gredo na polje,
Jaz vse vidim - sem od zad.

Če zato jih malo udarim,
Gledajo me prav grdo,
Samo če jih kaj posvarim
Vame mukajo strašno.

Enkrat sem ošvrkal Brozo,
Ker mi dala ni miru,
Broza pa še danes jozo
Na me kuha: mu, mu, mu!

Drugič zopet neko čiko
Sem oštel, ker vozi v stran,
Čika pa veliko piklo
Na me ima noč in dan.

Kakor nekatero krave,
Tudi koze - pa ne vse -
Čudne so narave in glave,
Čudno imajo srce.

Kadar ženem jih pod goro,
kar naprej, naprej gredo,
Jaz za njimi pa pokoro
Delam res precej težko.

Nič ne pasajo se rade
po bregovih, na ravni,
Po skalovju, nad prepade
Kozar nora mi hiti.

Skoraj vsaka koza misli,
Da ker brado ima in roge
Jo zato imajo v šisli
Tu na zemlji vsi ljudje.

Koze vedno bodo nesle
Se prevzetno - kaj se če -,
Mislijo, če imajo resle,
Da so Bog va kaj lepe.

Kozli in kaštroni z vami,
Z vami je najhujši križ,
Ki ga nosim jaz na rami
Ter si služim paradiž.

Ta žival je trdo glave,
Trdo ima še srce,
Kože ne odneseš zdrave
Ako zaleti se v te

Moja čreda je velika,
Saj povedal sem že to,
Med živino je razlika,
Kot med dnevom in nočjo.

Ena pase sočno travo,
Druga ljulko in plevel,
Ena stezo hodi pravo,
Druga pa naravnost v mol.

Ta mi sili von čez meje,
Rada bi na tuje šla,
Tista pa na posku bloje,
Kam naj se poda ne zna.

Večkrat slišim govoriti,
Da mladost je pač norost,
Da ne smemo posabiti;
Le starost je res modrost.

V moji čredi pa so krave
Stare bogve ko' lko let,
Ki so bolj neumne glave
Od prav mladih še telet ...

Vsi svotaiki in svotnice,
Jaz obračam se do vas
Vsi mučoni, mučonije,
Poslušajte vi moj glas.

Iz strmin po skalah doli
Kamnje vdira kozja zver,
Da v nevarnosti so voli,
Krave, ovec in pastir.

Tobi, svet' - Anton puščavnik,
Tebi vse priporočim;
čredo, štale, pašnik, travnik,
Daj da nič ne izgubim.

Ti, ki paziš na prašiče,
- Glej, te prosim prav lepo -
Ti odženi vse hudiče,
Kadar k čredi pridejo.

Vi pomagajte mi pasti
Vole, krave, - vso goved,
Kozam dajte krepko rasti
S kozli in kaštroni vred.

Kadar te pastir pokliče
Pridi mu pomagat' - voš,
Da nevarnosti kozličee
Ali jagnota otmoš.

Daj da enkrat vso živino,
S tvojo in božjo pomočjo
Jaz priženem na planino
Kjer je vse tako lepo.

Kjer vse sončne so livade,
Kjer noskaljeni je mir,
Kjer so trate vočno mlade,
Kjer najvišji je Pastir.

Tolmino.

TITO 15. IX. 44.

Skrivnosti polni dan, ki ga je nnapovedal sam "maršal" Tito. Po celi širni Jugoslaviji od najbolj zapuščene gorske kočice pa do največje moderne mestne palače, je bilo na kupo lotakov, kjer je legendarni junak maršal Tito zadnjič, tokrat prav zares zadnjič, pozval ne samo narodne izdajalce domobrance, ampak tudi uboge mestne služkinje, naj se takoj vrnejo na osvobojeno ozemlje, da se tam uvrstijo v edino zveličavno narodno vojsko, kajti po preteku roka bo napočil za vse zakrknjene grošnike strašen sodni dan. Morje se bo razklalo na dvoje, zemlja bo odprla svoje žrelo, in v žveplnem ognju bo uničila vse izdajalsko domobranstvo, ki bodo vstrajali v svojem izdajalstvu še po 15. septembru.

Zato naj nihče ne zamudi te zadnje prilike, ki jo je Tito v svoji velikodušnosti naklonil vsem izdajalcem, kajti o polnoči 15. septembra poteče zadnji rok. Domobranci, če boš ta čas na polju, ne hodi domov, da bi vzel svoj plašč, temveč pridruži se po najkrajši poti legendarni Titovi vojski, ki je neizmerna v svoji velikodušnosti, saj bo tibe, četudi si prišel ob 11 uri, nagradili po denarju, ravno tako kakor junaške borce, ki se borijo v rdečih vrstah že tri leta.

In ko bo zemlja sama 16. septembra pomedla z vso izdajalsko navlakom, bo začel za izvoljene na zemlji pravi raj. Saj bo že ta dan v Gorici in v Trstu, v Mariboru in v Ljubljani zaplapolala rdeča zvezda, ki bo ožarjala celo deželo in sipala na presrečne kraje svoj sovjetski blagoslov.

In sam Tito bo ta dan stisnil na svoje srce celo Primorsko, ki bo definitivno anektirana v jugoslovansko - sovjetsko zvezo.

Zatrepetali so "izdajalski" domobranci in s strahom in grozo prišakovali sovjetsko trobento, ki naj bi 15. septembra oznanila rdeči sodni dan. Kdo naj bi ne bil verjel tem slovesnim napovedim? Saj sta Kidrič in Vidmar v imenu OF v proglasu "Slovencem", kjer "zadnjič" opominjata izdajalce, podčrtala, da OF nima navade šariti niti z obljubami, niti z napovedmi /glej "Ljudsko pravico" 31. julija./

Zato je naše začudenje tem večje, ker je pretekel 15. september brez napovedanih pretresljajev. Najbrže je OF iz same človekoljubnosti, četudi je možnost isto nekoliko trpela na ugledu, ker ni držala obljube z ozirom na zakrknjenost domobrancev, ki so milost NOV kompaktno odklonili in bi kazen zadela le preveč tisočev, sodni dan odložila in milostni rok za spreobrnjenost starih grešnikov, podaljšala do 30. septembra.

Zato, domobranci, kvišku glave! Še je čas, da vas obsije rdeča milost boljševiške velikodušnosti. Tokrat pa prav zares "zadnjič", ker v sovjetskem peklu že vre v velikih kotlih goreča smola in žveplo, kjer se boste pokorili za svoje izdajavstvo in zakrknjenost.

Rdeča Šembilija

Zanimivo za vse.

I Z T U J I N E

RIM: Te dni je Bonomi, predsednik italijanske vlade v zasodnem ozemlju govoril na rimskem radiu partizanom. Pozval jih je, naj se takoj, ko pridejo v kak kraj zavoziške čete, javijo istim, katerim morajo prinesiti tudi vse orožje, kar je po zasodbi njih naloga izvršena. Za posebno potrebne in vredne, pa se bo zanimala vlada, ki jih sprejme kot vojake v italijansko armado.

Govoril je to na zahtevo zavoziškega generala Aleksandra.

I Z D O M A Č I H K R A J E V

TOLMIN: V nedeljo so tovariši zopet naredili našim fantom v ljudnostni obisk na mostu. Z ozirom na bajno govorico o pobeglih med domobranci v Tolminu, so vsi zaskrbljeni prihiteli, da se prepričajo, če so resnične vesti, ki jih je razširjevala partizanska resničoljubna obveščevalna služba. Naši fantje so jih sprejeli s prave slovenske gostoljubnostjo. Tovariši so se takoj divje spustili v beg. Poljubinec pravi, da je bila slavna savojška armada 8. septembra lanskega leta pravi polž v primorju s to novo motorizirano Titovo brigado.

TOLMIN: Vsi v Tolminu so spominjali ofensive na Lokvan in Irnovskem gozdu, kjer so tovariši tako naglo zbežali, da so pustili okupatorju in odbori, da bi oprali strašno izdajšvabobranci vse zaloge, arhiv, in so vsi vojaki referent Mikulj rešil v samih spodnjih hlačah. Slovenski poročevalci je o teh bitkah v svoji številki 31. julija prinesel naslednje poročilo: V Sloveniji so naše enote na Banjski planoti popolnoma razbile sovražnika. Isti je imel 318 mr-

tvih, 190 ranjenih, zaplenili smo štiri strojnice, 26 brzostrelk in radijsko postajo.

SV. LUCIJA: Znani gostilničar V u g a se je odpoval vsakemu narodnemu delu, celo vabilo, da bi sodeloval pri najbolj nedolžni dramatični prireditvi je odklonil. Temu se ni čuditi. Saj obstoji vse njegovo narodno delo v tem, da v družbi "inženirja" Štrukelja, ko jima vipavce vlije telike na guma, da sploh kaj rečeta, stiskata pesti in z besedami razbijata to prekletelo belo gardo, ki je še noče biti konec.

LOKOVBO: Te dni se je pritoževal na ki komisar, da mobilizacija, ki bi se bila morala zaključiti 15. septembra ni imela zspaha. Le dve ženski goski in par omejenih hlapcev se je javilo iz cele dežele v partizanske vrste. Ker se mobiliziranci vsi napolobasti, se zdi, da se še to hlaščeposlali bologardisti sami, da se tako norčujejo iz OF.

BANJSKA PLANOTA: Rdečkarji ne zaupa jo niti svojemu nezmožljivemu in legendarnemu T i t u. Dan 18. septembra je bil na naši planoti velik jačan škod, kjer je nekdo "najvišji" izjavil, da je Primorska v nevarnosti ker se še ne ve, ali bo spadala k italijanski rdeči republiki, ali pa k jugoslovanski. Zato je potrebno vstano viti poseben odbor. V ta odbor so bili izvoljeni samo komunistični vrhovni, da rešijo Primorsko Slovincem. Tovariši, ne slepite ljudi z raznimi strašno izdajšvabobranci, ko je T i t o prodal Primorsko Badogliju. Primorska bo rešena brez vas, ko se otresemo strašne kuge Beblerjev, Bevkov, Vilfanov in Tolijatijev.

GRAHOVO: Ta teden so partizani zopet napadli Grahovo. Vspeh kot vedno. S krvavimi buticami so tovariši zbežali

v gozd. Med potjo pa so obljubili, da bodo 30. septembra d r a h o v o za sedli "prav gotovo".

ŽAGA : Sredi asfaltirane ceste sem videl napis z velikimi črkami : "Živela O.F. " Čez ta napis pa hodijo ljudje in živali in ga brezobzirno teptajo. Kdor je tako sprotno izpostavil OF. Javniemu sramotanju, naj se javi, da dobi primerno nagrado.

KAL NAD KANALOM : Tovariš Emil Maverdi ko je prišla v faro partizanska svoboda iz Kala je imel dopust v nagrado zaboda. Tovarišem pa to ni dišalo. Toda zvorinsko mučenje in uboj zajetega ker so se bali javno nastopiti proti tolminskega demobranca Štruklja. Oče bira, so sklonili, da počakajo na samotnega svojega šestnajstletnega sina ni poti župnika ter ga oberejo. Zato je res lahko ponosen, saj ima sina, so se točno informirali kod in kdaj ki bo kmalu kos samemu Titu. Ponosno se bo vrnil. A spreče niso imeli, saj je lahko tudi vse kalsko prebivalstvo na sina in na očeta terence. Saj oba divjata in strahujejo prebivalstvo. Upamo pa, da ne bosta deločna samo partizanekoga dopusta, temveč tudi izpusta iz človeške skupnosti.

Radi boljševidnega divjanja in ubijanja v Črnem vrtu je bil nagrajen z dopustom tudi Bremec Peter iz Korna, ki ga sedaj proživlja v svoji rojstni vasi. Narod si je dobro zapomnil ta dva junaka. Gotovo naj bosta da jih bo nagradil.

LEDINE : Partizanska je s e n. Z nepopisnim strahom sledijo ljudje razvoju partizanskega osvobodilnega gibanja. Zastonj je bil ves napor, ves pot v vročih poletnih dneh. Jesen je prišla, zemlja je rodila sad. Kar nenadoma se se pa pojavili partizani, tisti partizani, ki so celo poletje hiedili svoje lone kosti v senčnih gozdovih ter otnesli težko pridelani sad. Niti kapljica partizanskega pota ni padla na klato pšenično zrno, ki je postalo kar čez noč last rdečih "osvoboditeljev".

To je toliko opovana partizanska svoboda. Razumljivo, da se sanjajo potegujejo vsi delomrznosti in lenuni. Rad bi pa vedel, koliko časa bi v tej svobodi lahko živeli, če bi bili vsi tako svobodoljubni, kot so partizani in njihovi smišljeniki.

IZ NAŠIH GOR: r d o č a p r a v i č - n o s t . V jeseni nekđaj je bilo, ko dušni pastirji pobirajo prostovolne prispevke v naravi. Daleč na okrog je znano, s kakim veseljem in razumevanjem so naši hribovci darovali maslo, žito in podobno. Čutili so, da je duhovnik njihova last, da dela noč in dan za nje in zato so dejansko pokazali, da se mu hvaležni in da zanj tudi skrbi. Tako plemenito se se obnašali, tu

je prišla v faro partizanska svoboda. Tovarišem pa to ni dišalo. Toda zvorinsko mučenje in uboj zajetega ker so se bali javno nastopiti proti tolminskega demobranca Štruklja. Oče bira, so sklonili, da počakajo na samotnega svojega šestnajstletnega sina ni poti župnika ter ga oberejo. Zato je res lahko ponosen, saj ima sina, so se točno informirali kod in kdaj ki bo kmalu kos samemu Titu. Ponosno se bo vrnil. A spreče niso imeli, saj je lahko tudi vse kalsko prebivalstvo na sina in na očeta terence. Saj oba divjata in strahujejo prebivalstvo. Upamo pa, da ne bosta deločna samo partizanekoga dopusta, temveč tudi izpusta iz človeške skupnosti.

KOBARID : Partizani so napadli pri Lipi blizu Šent Petra ob Radiži avto našega šoferja Alojza Strasa in ob tem junakem podvignu težko ranili njegovo hčerko. Treba je pripomniti, da je omenjeni šofer že mnogo žrtvoval za rdečo svobodo; njegov sin je že padel pri partizanih in njegov avto je bil že prej enkrat napaden in precej razbit. Čeprav se se v njem peljali nekateri ljudje svobodnega mišljenja. A vse to se ni dalo dovolj. Da bi se ljudje prosto ne zgražali radi te nove nadelzne žrtve je bilo treba razvesti novice, da so ta napad izvršili italjanski baniti. Četudi je to res, je res tudi to, da so italjanski partizani tovariši slovenskim. Zato se tudi ta sločin ne da oprati pri slovenskih krvnikih.

GORICA : Zaenjo dni so se pojavili v našem mestu novi, čisto neznanji vojaki z ruskimi kučmami na glavi. To so kocki, strah in trepet partizanov. Že njihov ostrí pogled ti pove, da ž njimi ni prijetno hrušk zobati.

Širite "TOLMINSKI GLAS"
Naj ne bo družine brez njega!
